

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489 sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindentéle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTALAJTOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

A véderőreformról. Irta: *Kossuth Ferenc.*

Bad-Nauheim, jun. 30.

A tegnap ideérkezett budapesti lapok a véderő-reformjavaslatnak a pénzügyi bizottságban való tárgyalásáról hoznak tudósításokat.

Amennyire a nagyon kivonat s híradás után lehet itélni, a tárgyalás után ott vagyunk, ahol a tárgyalás előtt voltunk és csakis egy igazságtalan vádaskodással vagyunk gazdagabbak: gróf Tisza Istvánéval, aki ismét nem arról beszélt, hogy mit csinál a mai kormány, hanem arról, hogy mit csinált a koalíciós kormány és pártok — még pedig az ő szemüvegén át nézve.

Furcsa parlamentaris rendszert hoztak divatba a mai kormány, a mai többség és ennek legkiválóbb tagjai is! Mindig másról beszélni, mint a miről szó van; mindig a múlttól zsörölni, nem pedig a jelenről vitatkozni és a múlttól is (talán már csupa szokásból) rövid emlékezettel, tendenciózus irányzattal, olyannal, a milyent a franciák: „parti pris“-nek nevez, beszélnek.

Nem akarják maguknak megjegyezni a mi tisztelt politikai ellenfeleink (még azok sem, akiknek kiváló képességeit és részéről készségesen és szívesen elismerem), hogy a koalíció, teljesen eltérő irányzatú, eltérő elvi alapokon álló, eltérő célokért küzdő pártoknak szükségszerűleg mulékony szövetezése volt, mely bizonyos pontosan körülírt célért kötött, amely célt a pártok e szövet ezése nem bírta elérni, részben a körülmények alakulása miatt, de nagyobb részt egyes emberek eljárása miatt. Azonban koalíciós politikáról, mint ilyenről, beszélni absolute nem lehet s így ezt kritizálni sem lehet.

Még kevésbé lehet függetlenségi politikáról s a függetlenségi politika kudarcáról vagy állásfoglalásáról beszélni egy oly korszakban, midőn a képviselőház kétharmadrésze függetlenségi volt ugyan, de ezzel szemben a kormánynak, amely erre a többségre támaszkodott, kétharmadrésze nem volt függetlenségi, sőt kifejezetten és állhatatosan nem volt az és nem is mutatott a legkisebb szándékot sem arra, hogy ehhez az irányhoz közeledjék.

Annak, aki loyális vitatkozáshoz van szokva s a ki ilyenről tudatosan el nem tért soha, megáll az esze azon való csodálkozásában, hogy miképpen lehet a tényeket annyira szem elől téveszteni a „csak azért is“ kedvéért, mint ahogy teszik most derűre-borura!

Nagy ideje lenne már annak, hogy arról beszéljünk a felmerülő kérdéseknél, a mi van és nem mindig arról, a mi volt és már nincs, tehát már nem aktuális... Kivált azoknak lenne első sorban helyes erről nem beszélni, akiknek része volt abban, hogy a koalíció utolsó éve meggörvült, az által, hogy

hamisnak bizonyult reményeket költöttek fel az akkori többség egy tekintélyes részében.

Igy, most nem arról van szó, hogy a volt koalíció egyik-másik pártjának milyen része milyen állást fog alt el azon tárgyalások folyamán, melyek — köz tudomásilag — az illetékes körök és a koalíciós kormány közt sokáig folytak és hogy ezen állásfoglalás milyen mérvben hiúsította meg a tervet a siker, sőt akár csak az előhaladás lehetőségét. Arról van most szó, hogy milyen a képviselőház előtt fekvő katonai javaslat.

Erről van most szó és egyáltalán a Khuen-kormány terveiről, javaslatairól, alkotásairól; és ha a legnagyobb hibákat követte volna is el a Wekerle-kormány, e legnagyobb hibák (ha léteztek volna) sem menterék a Khuen-kormány legkisebb hibáját sem. Tisztelt volna jelen lenni, mikor a Wekerle-kormány állítólagos hibái követték s akkor bírni ezeket és megvédeni az országot e hibák következményei ellen (ha voltak ilyenek). A törvényhozás nem történelírás; a múlt a múlt s ezért a történelem előtt helyt állunk mi a jelen a jelené, azé a kormányé és párté, amelyek alkotni vannak hivatva. Erről van most szó. És a tárgyalások komolysága valóban nyerne azzal, ha azt végre valahára megértenék azok, kik a támadástól felve, a régi magyar vivás rendszere szerint támadnak, hogy ne támadtassanak. Ez vivásnak lehet jó (ha ugyan jó), de parlamentáris tárgyalási rendszernek rossz és rut.

Ugy kezdtem e sorok írását, hogy a pénzügyi bizottság tárgyalása után ott vagyunk, ahol voltunk. Lukács László beszélt, szokott ügyességével és kezei közt élvezetesen apadtak a terheket kifejező számok. Itt is meg volt a kikerülhetetlen „koalíciós-rugás“. Azt mondta t. i. a pénzügyminiszter, hogy „szánalmi kellett a közös haderőnél a tulkiadásokat, amelyek az utóbbi öt évben nem kevesebb mint 102 millióra rugtak“. Azt természetesen elhallgatta az ügyes miniszter, hogy miért? Mert ha nem hallgatta volna el, az ő rugása nem a koalíciót, hanem a levegőt érte volna. De ettől a kis hódolattól eltekintve, amelylyel Lukács László a mostani vitaközösi módornak adózott, ismét bizonyítja, hogy a számok ügyes csoportosításában mester. Majd a képviselőházi vitában meg fogja magyarázni azt a csodát, hogy miképpen lesz az, hogy a reform „szükségei“ 1911-re 39.2 millió, 1912-re 51.5 millió, 1913-ra 58.9 millió, 1915-re 61.5 millió. Nekem úgy rémlik, hogy a reform előtt Magyarország költsége 220 millió volt (természetesen a vámbévitel Magyarországot illető rész hozzászámításával) és hogy a reform után Magyarország költsége 345 millió lesz. Ki tudja kinek van igaza? és Lukácsnál hol lesznek elszámolva a még eddig szemérmesen háttérbe vonuló milliók?

Már megint a sajtószabadság...

— Egy cseppet sem „bizalmas“. —

Hát igen. Megint a sajtószabadságról kell írunk. Arról a sajtószabadságról, melyet az 1848-iki XVIII. törvénycikkely így fejez ki: „Az előző vizsgálat eltörölve törökre, s a sajtószabadság visszaállítván, ennek biztositékaul ideiglenesen rendeltének:

1. §. Gondolatait sajtó utján mindenki (tehát még az ellenzéki irányt követni merészülő is) szabadon közölheti és szabadon terjesztheti.“

Szóról-szóra, betűről-betűre ezeket mondja a tétéles törvény. Ezt pedig nemcsak a főispánnak, hanem még a főszolgabírónak is kötelessége volna respektálni.

És ezzel szemben mit tapasztalunk? Azt, hogy némely üzleti érdekeltségből befolyásra szert tett egyének — a tisztán politikai elvekért hazafiságból, tehát szubvenció és hivatalos pártfogások nélkül élő sajtó orgánumokat, hivatásuk becsületes teljesítése miatt: rugdos-ak, gyalázzák, uton-útfélen kisebbitik, sőt teljes megsemmisítésükre törekednek — önérdékből, hogy az ők amugyis tulterhelt és gyökeres karlsbadi vagy elópataki kurára viró „gyomruk“ még kevésbé „korrog“-jon.

A legsajnálatosabb csak az, hogy a külföldön is kényes természetű, boszuállásra mindig kapható, mert gyenge idegzetű főispánt, e szégyenletes manőverhez sikerült beugratniok.

Pedig mi Haller János grófot, sem mást egyéni becsületében egyszer sem támadtuk. A személye iránt ma is tisztelettel viseltünk.

Pálffy Jenő főszolgabíró személye ellen sincs és nem volt kifogásunk.

Ha működésükkel nem vagyunk, mert az olyan, hogy nem lehetünk megelégedve és ebből kifolyólag a közélet terén bántódás érhet, az nem a személyeknek, hanem ama hivatali szereplésnek szólott és szól, a mely bárki részéről jogos bírálat tárgyát képezheti mindenkor. Mert hiszen régi és igaz dolog, hogy nem a közönség van a hivatalnokért, hanem megfordítva: a hivatalnokok vannak a közönségért.

Káros volna a közérdekre és a tisztességes sajtóra nézve tehát az az elfogult, mindeneket letiporni, elgázolni kész hang, amelyet a főispánhoz és mindenféle hasznót hajtó hatalomhoz oly nagyon közel férközött sajtó „organum“ — torkaszakadtából — ordít, ha minden józan felfogásu ember tisztán nem látná a lólábat, mely lavirozó köpenyegéről eléggé láthatóan lelóg. Így azonban nyulserétté válik a képzeltdreadnugthról puffogatott óriási agyugolyó s végeredményül megmarad és tovább harcol még éhesen, „korgó gyomorral“ is a tisztességes ellenzéki sajtó, mert hazáját — a szelidített mungók kegyes engedelme ellenére is — jobban szereti, mint az inycsiklandozó, „gyomrot“ és zsebet teletöltő hatvanhetes kormányparti husosfazekat.

Tapsolhat, kiáltozhat a „független“ jelzővel maszlagot hintő „organum“ a hogy neki és jól fizetett hirdetésekkel s megmá-

sa, kedveskedő gazdáinak tetszik. Minket és a józanul gondolkozni tudó közönséget elkábítani nem fog.

Hiszen mindenki látja, hogy mily szomorúan nevetséges eszközökkel vivják donkizsotti harcaikat — a világosság ellen.

Ne kerüljessen, ne bujkáljon, ne kerüljen tehát oktalanul jobbra-balra és ne igyekezzék a sorok közé rejtegetni világmegváltó elmeszüleményeit, — szemérmes módon sejtetni akaró alatomossággal. Ne meséljen össze-vissza mindenféle zöldekert, hanem mondjon — mint mi — tényeket. Cáfolja meg a hivatalos szám alatt kiadott, a „Székely-Udvarhely“ 49-ik számában megjelent és több fővárosi s vidéki előkelő lap részéről tudomásul vett rendelet valóságát. Ne gyanúsítgasson alaptalanul szelvényhosszában, hanem álljon elő adatokkal. Az ilyen magatartás félhivatalosok, nem szoktak ide s tova szószátyárkodni, hanem rövid tömörséggel írt kommunikében cáfolnak és adják tudtára az ellenzéknek illetékes helyről vett értesüléseiket.

Igen ám, de azok aztán nem is bujkálnak egyszer az ellenzéki, máskor a kormánypárti köppenyegek alá. Nem ám. Hanem tisztá börtöntenek a kupába, hadd tudják, hogy mitől jött meg a cáfoló kedvük. Azok egyféle üzlettel is beérik!

Tehát tessék tényeket, igazságokat beszélni és azt a fekete májusáig irigykedő, lebecsülő modort leszokni. Hiszen az ilyesmi nem áll jól és nem illik a főispáni félhivataloshoz, annál kevésbé egy magát „... vármegye független lapja“-nak címező „organum“-hoz.

Különben a sajtót ne akarja tisztítani egy olyan „organum“, melynek első sorban lenne szüksége a gyökeres öntisztálkodásra.

Higye el, hogy azok a szegény betűk, melyekkel azt az országosan elítélt, közbotrányt keltett főszolgabírói „rendkívül bizalmas“ rendeletet védelmébe vette, ha képesek lennének reá, szegényletükben elpirulnának...

De hát mi a titkos félhivatalos „organum“-ot nem hibáztatjuk, mert kötelességét teljesítette épen úgy, mint a jogérvényesen halálra ítélt gonosztevő ügyvéde. A kötelesség teljesítése pedig haragra okul nem szolgálhat. Az ilyesmit csak a félhivatalosként munkáló „organum“ hozta divatba — csupa féltékenykedésből. Nehogy valaki nyergéből kiüsse.

Nyugodt lehet. Ilyesmire mi nem törekszünk. Megmaradunk jövőre is az ellenzék keserű, nagy fáradsággal szerzett, de hazafias kötelességünk becsületos teljesítésének nyugodt öntudatával édesített száraz kenyere mellett. Senkitől sem irigyeljük, a titkos félhivatalostól meg épen nem, a zsiros falatokat...

Csupán azon emberbaráti érzést nem ismerő, félvad állapot ellen van kifogásunk, a melyből kifolyólag a hatalom Urai üldözőbe vették törvényes jogunkat: a sajtó szabadságát.

Ezt azonban konfiskálni, korlátozni még életünk árán sem engedjük és pedig nem önmagunkért, hanem mindnyájunkért, kik e vármegyében egyforma levegőt, egy sót és egy kenyert élvezünk; tehát önkért sem.

Mert a sajtó szabadsága nem kiváltságos jog, hanem egyenlő és osztatlan nemzeti kincse a hazában élő minden emberi lénynek. És aki azt bárminő módon csorbítani akarja, csorbítani segíti, arra önként ráhull Kossuth-apánk rettenetes nemzeti átká s örökre szegényfoltként marad rajta nemzedékről-nemzedékre...

Verje is meg a nagy Isten,
Veretlen ne hagyja,
Ki a sajtó szabadságát,
Negyvennyolcas éltünk fáját,
Magyar nemzet főntartóját,
Hitvány módon bántja.
Ne legyen föld, mely a testét
Kimuláskor befogadja...

ARGUS.

Felhívás a vármegyei méhészegylet tagjaihoz.

Mélyen tisztelt tagtársak!

Az alföldi és délvidéki méhészeknek Szegeden lezajlott nagy gyűlése után Erdély méhészei is összejönnek, hogy a speciális viszonyainkat terhelő körülményeket megbeszéljék s azok javítására a m. kir. földmivelésügyi kormánynál lépéseket tegyenek. Örömmel szolgál, hogy Erdély méhészkedő közönsége ezen gyűlését Székelyudvarhelyen folyó évi augusztus hó 6—7 napjain tartja; ezáltal a most folyó méhészeti akciót mintegy megerősíteni, emelni is, van hivatva közöttünk. Készséggel fogadtuk az »Erdélyrészi Méhészegylet«-nek a gyűlés megtartására vonatkozó megkeresését s azt választmányunk elé terjesztve, a választmány magáévá téve, a gyűlés ideje, programja végleg megállapított s most csak egyesületünk lelkes tagjain a sor, hogy Erdély területén az első ilyen nagyobb szabású gyűlés erkölcsi és anyagi hasznunkra jól sikerüljön.

A gyűlés programját, meghívóját ide csatoltan* küldjük meg a m. t. tagoknak s kérjük önöket, sziveskedjenek ezen gyűlésen megjelenni, a tanácskozásokban részt venni, hogy úgy a kormány kiküldöttei, mint Erdélyből ide seregülő méhészkedő egyének lássák azon zárt sorokbani küzdelmet, mit méhészetünk érdekeiért több mint 2 éve fáradságot nem ismerőleg fejtünk ki és bizonyosságot tegyünk az ország szaklapjai által is többször elismert, méltatott és megdicséret egyakaratu, egybehangzó tevékenységünkről. A tömeges részvételt biztosítandó, igyekeztünk a gyűlés idejét olyan napokra tenni, mikor a mezői munka szünetel és a lelkeskedő papság, a tanítói kar nincsen a községben elfoglalva; elhárítván ez által az időrendi akadályt, mely tagjainkat a gyűlésről távol tarthatná. A gyűlésre vonatkozó összes tudni valók a meghívóban foglaltatnak, itt csak a gyűléssel kapcsolatos bemutató kiállítás és mézvásár tervezetét ohajtjuk a tagokkal ismertetni.

Hogy ezen gyűlés ne muljon el nyomtalanul és abból a tagokra valamelyes erkölcsi, anyagi haszon háruljon, felkértük hazánk nagyobb méhészkedőit, hogy a méhészeti eszközökből tárlatszerűen egyes csoportokat mutassanak be, valamint a kaptár feltalálók is saját konstruálású kaptárjaikat alkalommal ismertessék. Reményünk van nagyobb szabású részvételre, mit a tagok által beküldött egyes méhészeti cikkek egészítenének ki s így a kiállításszerű tárlaton sok hasznos dolgokat ismernek meg az egylet tagjai. Ezen méhészeti tárlaton foglalnak helyet a tagok által értékesítésre beküldött méz, viasz, mézestészta készítmények is. Felhívással fordulunk Székelyudvarhely város közönségéhez, hogy méz szükségletüknek beszerzését ez alkalomra tartsák fenn s ez alkalommal kérjük tagjainkat ha eladásra váró mézüik volna, azt nekünk az árral együtt azonnal jelezzék s a mézkészletet augusztus hó 4-én d. e. hozzák be, mikor Gál Imre vezetésével a vármegyei sorozó termében fogják csoportosítva kirakni. Küldhető lépes (csemege) és pörgetett méz. A lépes méz kifogástalan épségű, teljesen fedett és szép, míg a pörgetett méz viaszalaktól mentes, kétszer átszűrt és lefődeleztetnek kell legyen. Az eladásra beküldött méz cukortartalma megméri és vegyileg megvizsgálják s a romlottnak talált vagy pláne higitott méz eldobás alá kerül. A pörgetett méz 50—5 kilós bödönökbe, 2—1 és 1/2 Kg-os üvegekben kerül kirakásra. Az üvegek a kirakás napján a Székely Gazdák Szövetkezeténél Székelyudvarhelyen olcsó áron beszerezhetők. Azon méhésznők, kik mézestésztaikat készi-

* A meghívót és programot jövő számunkban közöljük Szerk.

tenek, sziveskedjenek kis dobozokban ilyeneket is küldeni a propaganda céljából. Viasztömböket, mülépeket, fényképeket, modelleket, kaptárakat a tárlatra szives készséggel fogadjunk s a mennyiben lehet értékesítjük is, ha az érték velünk közöltetik. Régiségeket, irodalmi műveket szintén kérünk beküldeni. A méhésztárlat helye a vármegyei sorozó terme lesz, a díszterem mellett, hol a gyűlés tartatik. Sürgős és tömeges jelentkezéseket kérünk. A jelentkezők pedig aug. hó 4-én d. e. 9—1° óráig a bejelentett tárggyal a tárlat helyiségénél Gál Imrénél jelentkezzenek s hogy az elrendezés költségeket ne igényeljen, neki segédkezzenek.

Főlöszlegesen hangsúlyoznunk egyesületünk ezen olcsó nyilvános fellépése sikerének nagy jelentőségét egyleti életünk további működése részére, kívánatos, sőt szükséges, hogy úgy a tárlatra, mint a gyűlésre nagy számban vonuljanak fel a tagok s ezen első mézvásárt és tárlatot ha lehet állandósítsuk, mert csak így nyerhetünk anyagilag s így lehetünk propagandát a mi elsőrendő mézünknek első sorban a helyi piacon. Megjegyezni kívánjuk, hogy a méz nem a be-küldők, hanem felkért székely leányok fogják árusítani, kiknek ajánlását kérjük tagjainktól. Az árusító teljesen megbízható székely leányoknak rendezés végett aug. 6-án kell bejönniök természetesen székely nemzeti viseletben.

Költségek fedezésére 6-án délután 4 órakor műsoros előadást rendeznek, és az eladott tárgyak után pár fillérenyi összeget visszatartunk.

Igyekezzenek a tagok megnyerni a község intelligens lakóit a tárlat és a nagygyűlés látogatására, hol igen sokat lehet tanulni s hol a mülép készítés gyakorlati bemutatására állandóan rendelkezésre áll az egylet 2 gyakorlott méhésztárgya. Ha a teremben a pörgetésre alkalmas teret nyerünk, a pörgetés módjait is szemléletesen állandóan befogja mutatni 2 felkért tag. Gyűjtsék össze a régiségeket s a község területén található méhészeti rendkívüliségeket s azokat a jelzett napon küldjék be elrendelés végett. Mindenféle ily irányú levelezések Gál Imre titkárhoz intézendők, ki azonnal válaszol a kérdézők kérdésekre. Jöjjünk tehát mindannyian és legyünk együtt, mert ez által tudjuk biztosítani egyletünk jövőjét s vele együtt boldogulhatásunkat is a méhészeti téren.

Közölni ohajtjuk még, hogy a múlt és folyó évi tagdíjak azonnal beküldendők Lőrinci Béla pénztáros urhoz Székelyudvarhelyre postán. A segélyezett tagok a rajok átadásáról szóló elismervényt haladéktalanul küldjék be az elnökséghez. Az évkönyv 1 K-árban rendelkezésre áll. Gál Imrétől bármikor átvehető vagy kérhető. Bálint S. Andrásnál Székelyszentkirályon kaptárak, a Székely Gazdák Szövetkezeténél Székelyudvarhelyen keretek, mülépek megvételre kaphatók. Folyó hó 18-án (kedden) választmányi ülés lesz a vármegyei sorozó kistermében d. e. 10 órakor, melyre a vál. tagok ezuttal hivatnak meg. Eladó rajok az ár megjelölésével a titkárnak jelentendők egyszerű lev. lapon.

Székelyudvarhely, 1911. jun. 2.

Gál Imre
titkár.

Lányi Imre
elnök.

— A közégi tűzrendészet érdekében. A biharmegyei tűzoltóság — mint „A vármegye“ írja — kérvényt adott be a vármegyéhez, amelyben a megyei tűzrendészet újjászervezését kéri. E célból a vármegye székhelyén egy tűzrendészeti előadói, járásonként pedig egy-egy tűzrendészeti felügyelői állás szervezését tartja szükségesnek. A felügyelők a közégi tűzvédelmi viszonyok rendezésével foglalkoznának, a vármegyei előadó pedig ellenőrizné és segítené őket e munkájukban. — Nálunk sem ártana ehhez hasonló intézkedés, mert a drága pénzben, horribilis pótladók kiróvása mellett beszerzett fecskendők megérdemelnék a z állandóan jó karban tartást.

HIREK.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy az oláhok Nagyalmbfalván a „megyei” jóvoltából kitűnő üzleteket nem csinálnak;

mondják, hogy a híres házi-ipari szövetkezet gyűlésén a tagok óriási számban vettek részt;

mondják, hogy az üzletes sajtó bőveléssel megfőzött zabos zsákja mellől nem nyerit;

mondják, hogy ezen túl csak azt szabad megírni, amit a főszolgabíró és más urak kegyesen megengednek;

mondják, hogy a városgazda mihelyt a millénáris emlék vasláncsal bekerített területét kipucolták s ott a fű zöldülni fog — szabadságra mehet;

mondják, hogy a vármegye törvényhatósági közgyűlésén a sajtó ellen irányult merényletért felszólalások történnék.

E hírek valóságáért felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

— **Hódmezővásárhely a véderőreform ellen.** Hódmezővásárhelyről jelentik: Hódmezővásárhely város törvényhatósági bizottsága péntek délután Ciacricis Lajos főispán elnökle alatt tartott közgyűlésében egyhangulag állást foglalt a katonai javaslatok ellen. A közgyűlés elhatározta, hogy a képviselőházhoz feliratot intéz, melyben tiltakozik a mérhetetlen katonai követelések ellen és követeli az általános, egyenlő és titkos választójognak a véderőreformra vonatkozó törvényjavaslat előtt való sürgős tárgyalását. Nálunk — Udvarhelyvármegyében — ehhez hasonló határozatra nincs kilátás. Itt az ellenzéki érzelmű férfiak is hallgatnak. Tevékenységüket elraktározták — jobb időkre. Pedig a véderő az ütköző pont, melynél minenkinek hazafiúi kötelessége akcióba lépni.

— **A kir. tanfelügyelői hivatal tisztviselői** a következő időben lesznek szabadságon: Rhédei János kir. tanfelügyelő július 16-ától augusztus 25-ig, Chalupka Rezső kir. s. tanfelügyelő augusztus 28-tól október 1-ig, Bene Lajos kir. tanfelügyelői töltnök július 3-tól 31-ig, Thott Károly szolgálat tételre berend. áll. tanító július 29-től augusztus 23-ig, Purnyi Ottó szolg. berend. áll. tanító július 16-tól augusztus 12-ig, Soós József irnok szeptember hó 1-től 14-ig.

— **„A sajtó terrorizálása”** címmel a Dicsőszentmártonban Dr. Gyárfás Elemér ügyvéd felelős szerkesztésében megjelenő „Vármegyei Hiradó” hosszabb cikkelyben foglalkozik a fővárosi „Magyar Tudósító” nyomán a napilapokban megjelent udvarhelymegyei sajtóbotránnyal. Az elfogulatlan, önézetes bírálat hangján tárgyalja az esetet, mivel: „mind ez nem valaha! Ázsia közepén, hanem — ugymond — a velünk szomszédos vármegyében történt”. A kölcsönös megbecsülést sejtő közleményért köszönetet nem mondhatunk, mert azzai a hazafias cikkíró érzelmeit legtávolabbról sem kívánjuk érinteni. Azonban végtelenül jól esett, hogy a „Vármegyei Hiradó” szomszéd vármegyei lap társunk önként, minde: eddigi összeköttetés, pl. csereviszony nélkül is tudomást vett az esetről és kiállott

mellénk igazságos közügyünkben a mai szomorú viszonyok között. Ebből is megállapítható, hogy nincs lekenyerezve, nemes hivatását hazafias lelkesedéssel tülti be s közszabadságunk igazi öre és a jogtalan támadások ellen szavat felemelni elég bátor. Testvéri jobbát szíves örömmel fogadtuk és nagybecsű cikkelyét — szíves engedelmevel egész terjedelmében lapunk olvasóival megismertetjük.

— **Tanítóink Urániája.** Mint lapunkkal közlik, az udvarhelyvármegyei tanítók Uránia társasága, mely Chalupka Rezső, kir. s. tanfelügyelő, vezetése alatt működik, legközelebbi előadását július hó 9-ikén Nagyalmbfalván fogja megtartani. Ez alkalommal előadókul fognak szerepelni szabad előadásokkal Gál Imre és Pál Sándor székelyudvarhelyi állami elemi iskolai tanítók.

— **A Magyarországi Munkások Rokkants és Nyugdíjintézetének** központi választmánya minap tartotta rendes havi ülését. A betérjlesztett jelentésekből kiemeljük, hogy az idén belépett huszezer új taggal a rendes fizető tagok száma a száznegyvenezer fölé haladta. A vagyon az év első 1,226.000 K-val emelkedett s jelenleg hétmillióháromszáz-ezer K az egylet teljes vagyona. Elhatározták, hogy az egylet készpénztökejéből másfél millió koronát négy és féléves kamatozó és teljes anyagi biztonságot nyújtó záloglevelekbe fektetnek, ezzel az értékpapír-készlet hatmillió korona lrsz. A fiókpénztárak száma 405. Az egylet 1156 rokkant tagot részesít állandóan 8.40-től 13.09 koronáig terjedő heti segítségben. 318 árvának ad neveltetési járulékat és számos özvegyeket részesített végkielégítésben; segélyekre 1903. óta egymillióháromszázötvenezer koronát fizetett ki. Legutóbb Veszprém vármegye lépett az egyletbe 200 koronával alapító tagul. Az egylet vezetősége tudatja a tagokkal, hogy a József-utca 23. szám alatt levő központi irodában július 1-től kezdve hétköznapokon reggel 8-tól d. u. 3 óráig, hétfői napokon reggel 8-tól egyfolytában este 8-ig, vasárnap és ünnepnapon d. e. 9-től 12 óráig tartanak hivatalos órákat.

— **A borjuvágás szabályozása.** Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter egy újabb rendeletet bocsátott ki, amelyben a borjuvágást még jobban megszigorítja. A miniszter újabb rendeletében a négyhetesnél fiatalabb borjú levágását tiltja el és felszólítja az összes törvényhatóságokat, hogy szigorúan utasítsák az állategészségügyi hatóságokat, hogy a visszasságok megszüntetése dolgában erélyesen intézkedjenek, továbbá szakközvegeik útján folytonos és hathatós felügyelet gyakoroljanak, végül minden szabálytalanság megtorlása céljából a büntető eljárást folyamathatba tegyék és példás büntetéseket szabjanak ki.

— **Nyári táncmulatsága** volt a Magyarországi Munkások Rokkants és Nyugdíjintézetének székelyudvarhelyi 138-ik fiókpénztárának vasárnap. A mulatság úgy erkölcsi, mint anyagi tekintetben igen jól sikerült. Az időjárás kedvezett s a mulatni szerető ifjuság még a hajnali órákban is széles kedvében volt. A fáradhatatlan rendezők: Dukács András elnökkel élükön, valóban elismerésre érdemes ügybuzgalmat fejtettek ki a humanus szép cél szolgálata érdekében.

E NAP

Szombat, július

Theobald

az új évnegyed kezdete. Ha előfizetése lejárt, siessen azt megújítani, hogy a »SZÉKELY-UDVARHELY« továbbra is b. címére pontosan küldessék

Székely Testvérek!

Nagy küzdelem előtt áll a magyar nemzet. Szüksége van minden fiára, de sokszorosan szükséges a szabad, független, bátor szavú újság. Mert ha minden szabadságunktól megfosztanak is, a sajtó által viszsaszerezhetjük elkobzott jogainkat.

Támogassuk az igazi 1848-as függetlenségi sajtót, mert azzal önmagunk függetlenségét, szabadságát segítjük elő. Hazafias tisztelettel kérjük tehát az előfizetések megújítását. Előfizetési ár negyedévre 2 K 50 f.

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter György Sándor bögözi és Földes Ferenc marosvásárhelyi állami elemi iskolai tanítókat kölesönösen áthelyezte.

— **A borvizes korsók dugója** legnagyobb részben oly rossz, hogy a miatt a városunkba naponta közfogyasztásra behordott borvizek élvezhetlenek és sokszor az ihatatlan kutviznél is rosszabbá válnak. Köztudomású tény, hogy jól záró, ép dugó nélkül az ásványvizben levő szén-sav elillan és a borvíz elveszti ebbeli minőségét. Ohajtandó tehát, hogy erre való tekintetből, az ásványvizes korsók töltésénél, nagyobb gondot és körültekintéssel járjanak el. Reméljük, hogy ez egyszerű felszólalásunk az arra illetékes bérloknél meghallgatásra talál s a hatósági beavatkozást elkerülhetővé teszik. (Beküldtek.)

— **Mének osztályozása és kiselejtezése.** Az állami méntelep menanyagának osztályozása, illetve kiselejtezése Sepsiszentgyörgyön július 14-én fog megtartani. A ménteleposztálynál a jelzett napon kinevezett tenyésztésre még használható ménnek mindjárt a helyszínén el fognak adni.

— **Nincs napidíjas.** Bayler Kálmán, a székelyudvarhelyi kir. törvényszék köztisztviselőben álló elnöke, 1911. El. 14. A 32. szám alatt pályázati hirdetményt bocsátott ki e hó, 15-iki határidővel 1 K 60 f kezdő napidíjjal mely azonban az illető megfelelő szolgálata után 2 K 10 f emelkedők, javadalmazott ideiglenes telekkönyvi másoló díjnoki állásra. A pályázati kérvények, melyben a pályázók ételtkora és végzett tanulmánya okmányokkal igazolandó, a törvényszék elnökéhez nyújtandók be.

— **Jóraló feleséget keres** egy 40 éves józan életű, falusi székely birtokos, akinek 8000 K értékű földbirtoka és gazdasági háztartása van. Gyermektelen. Olyan 35—40 év körüli nővel ohajtana házasság céljából megismerkedni, aki a mezőgazdaságban és háztartás végzésében kellő gyakorlattal bír s ötlet érdeme szerint becsülni tudná. A nő vagyontalan is lehet. Arcképpel ellátott ajánlkozásokat — szíveségből — elfogad és rendeltetési helyére juttatja a „Székely-Udvarhely” lap kiadóhivatala Székelyudvarhely.

— **Csomagolópapír** kilószámra kapható e lap kiadóhivatalában Kossuth-u 31. sz.

FIGYELEM!

AIDA VERGE & BLUE STAR CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ IFT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIK.
 ÓVAKODJUNK ÉRTEKTELEN UTÁNZATOKTÓL!

BÉLYEGZŐK megrendelésre mindenféle kivételben bárhova a legpontosabban, gyári áron szállítanak **Betegh Pál** könyvnyomató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz.

Sz. 4696—1911 k. i.

Hirdetmény.

Székelyudvarhely város képviselő-testülete a vízvezetési próbakut megépítését az országos vízépítési igazgatóság terve alapján folyó évi június hó 22 én tartott közgyűlésében 79—911. szám alatt elhatározta.

E képviselőtestületi határozat alapján felhívom mindazokat, a kik a vízvezetési próbakut megépítését az országos vízépítési igazgatóság által készített terv alapján elvállalják, azok írásbeli zárt ajánlatukat a vállalati összeg-feltüntetésével folyó évi július hó 11-én délelőtt 12 óráig a városi tanácshoz beadni szíveskedjenek.

Később érkezett ajánlatok tekintetbe nem vétetnek.

Az országos vízépítési igazgatóság által a vízvezetési próbakutra vonatkozólag készített terv Lakatos tanácsosnál megtekinthető.

Ajánlat tevő köteles ajánlata tíz százalékát bányapénzül mellékelni.

Székelyudvarhely város tanácsa, 1911. június hó 28 án.

Gotthárd János s. k.
polgármester.

Helyi ügynök

s üzletszerzői állás.

Minden ágazatban működő régi biztosító társaság Székelyudvarhelyre esetleg vidékre helyiügynököt és üzletszerzőt keres. Ajánlatok „Megbízható” jelige alatt Kolozsvárra 8 sz. postafiók küldendők.

NIGRIN
(Fernelent)

alegjobb cipőkrém
Mindenütt kapható!
A bécsi vadászati kiállításon
arany éremmel kitüntetve

Hirdetés az üzlet jelke-
nincs forgalom! **HIRDESSZEN** tehát
Székely-Udvarhely-en.

Arany, Ezüst, Vas, Bronz, Porcellán és **Régiségeket** megbízatásból Fa azonnal megvásárol, esetleg értékel, vagy utasítást ad.

Hagyatéki árveréseken

mint vevő résztvesz. Arany, briliáns éksze-
reket, ezüst tárgyakat
(tört állapotban is) bár-
milyen összegre vásárol

Dietrich Gyula ötvös-
mester

Kolozsvárt.

Levélbeni megkeresésre azonnal vá-
laszol.

Sürgőnycim: **Dietrich**
ékszerész Kolozsvár

B O R!

Fernengel Gyula székely-
udvarhelyi bormagykeres-
kedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

ÉLETKÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógy mód: tifusz, kolera, toroklob, rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, szá-
márhurut, agy-, tüdő, szív-, gyomor-, méh- és bélgyulladás, vese-,
máj-, lép-, hólyag bajok, skrófula köszvény, csusz, nyavalya-
törés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység,
vizeletkő, szárazbetegség (tuberkulózis), torok- vagy
mandolagyulladás, gyomorkataris, örülés stb. el-
len. Irta: **DERZSI JÓZSEF**. Az E. M. K.
E. — tekintélyes orvosok ajánla-
tára — népkönyvtárai részére
100 példányt elfogadott. Ára
.. 3 korona. Kapható: ..

Betegh Pál kiadón I Székelyudvar-
helyt és valamennyi könyvkereskedésben.

ÉRTESÍTÉS.

Cipőraktáromat leszállított árak
mellett kiárusítom.

Szükségletét mindenki saját ér-
dekében el ne mulassza nálam be-
szerezni.

Tisztelettel

Szentkovits János Utóda

Kész blousok és gyermekruhák.

**Kész aljak és kosztümök mélyen leszá-
llított árakban kaphatók.**

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48 as függetlenségi lap,
Udvarhely megye legelterjedtebb
közönsége. Megjelenik hetenkint
2 szer. Előfizetési ára félévre
5 K. Elterjedtségénél fogva hir-
detésekre a legalkalmasabb.

Emle Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányú diszleveledpapírok. Ezekon kívül
közönséges és finom, szines és virágos leveledpapírok és boritékok,
level-kártyák, gyász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvétel.
levelpapírosok stb. Nagy választék tájképes
virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szol-
gabírosági, végrehajtói, ügyvédi,
lelkészi, iskolai, üzleti és külön-
féle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- S KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblá-
zatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és
esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések
stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

**Acélírótollak, rondtollak, üveg-
tollak, tollszárok, disztollszárok.**
Írók, fekete, szine
írók, notes-írók, csavaríró-
k (crayonok), zsebírók, csav-
aríróbetétek, íróvédők, író-
hegyezők. **Kréták, iskolai, kávé-
házi és fájelző kréták, szines**
kréták. **Tinták, legjobb irodai és**
másoló tinták, szines, vegy- és
ruhajelző tinták, bélyegzőfestek,
tus, mézga, folttisztító, bronz.

**HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok,
hegedű-iskola, hegedű-alkatré-
szek. Gramophon és fonográfok,
lemezek és hengerek (dang-
oló-sipok és ... rínák. Mono-
grammok fehérnemű és level-
papírjelzésre. Kézi nyomda. —
Különféle bélyegzők, pecsétnyo-
mók, pecsétjegyek, pecsétviasz,
festékpárnák, ostyák. Ajtóablak
és névfeliratok öntött fém-ből,
erdészkalapácsok gyári áron.**

A hazai és külföldi jeles írók
művei, ifjúsági iratok és képes-
könyvek folyton vannak készlet-
ben. Teljes „Magyar Könyvtár”.
A székelyudvarhelyi **középisko-
láknak** és a városi és megyei
elemi népiskoláknak használat-
ban levő **összes tankönyvek** rak-
tára. Szótárak, térképek, naptá-
rak, imakönyvek, albumok, em-
lékkönyvek, üzleti beíró könyvek,
főkönyvek, pénztárkönyvek, nap-
lók, jegyzőkönyvek, másoló-
könyvek, bevásárló könyvek,
zsebkönyvek (notesek), pénztár-
tömbök (Block), dárcs és szel-
vénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögme-
rő, rajzdeszkák tolltokok, itató-
deszkák, olaj-s zfesték minden
szinben. Ecsetek. Irodai és zseb-
tintatartók, disztintatartók, toll-
állványok, szivacs-csésze, író-
mappák. Legjobb dörzsmézőgák,
gummiszalagok. — **Rajzszögek,**
szönyeg szegek, kapcsok stb

Mindenféle színű, nagyságu, su-
lyu és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima leveledpapírok,
vonalzott és rovatos papírok,
rajzpapírok, írógéppapírok, cso-
magoló és selyempapírok, má-
solópapírok, itató-papírok, szűrő-
papírok, torta- és befőző-papi-
rok, könyvkötő-papírok és papir-
különlegességek. Kártyapapírok.

Lemezpapírok minden sulyban.
hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüze-
tek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek,
diszminták, szépírási és rond-
írási minták. Olcsó legyező-fal-
rajzek, klozetpapírok, szivarka-
hüvely, szivarka s névjegy-tárcák
Dohány-ésszivartárcák bőrből és
fém-ből. Bőrtárcák, pénzes-erszé-
nyek. okmány és írománytáskák.